

istoj općini u svrhu prehrane neimućnih kao što i to, da osegura semenje beguncima, koji su se povratili svojim kućama jedva prošlog pramaljeća. Time se je išlo na ruku poljodolcima, u koliko je to bilo moguće. Očekuje se, da će pojedini poljodolci znati to ceniti, te da se tome ne će protiviti.

Izdavanje brašna. Danas se može dignuti 1 kg brašna u svima preprodavaonicama aprovizacije po iskaznici. Otrgati će se drugi odrezak ovog meseca valjane iskaznice.

Želite li svedodžbu ponašanja? Ako je želite, a vi se morate obratiti na c. kr. poglavarstvo u Puli (redarstveni odio). Čim stupite u drugi kat spomenutog ureda naći ćete na vratima upute, što se u tom slučaju od Vas zahteva. Ali ako želite znati, što baš oblasti od Vas hoće, to si morate uzeti sobom tumača, koji znađe talijanski ili nemački jezik, jer redarstveni odeo kotarskog poglavarstva ne poznaje u Puli Hrvata i za to svoju obznanu ili uputu oglašuje samo nemački i talijanski, kako da smo u Rimu ili Berlinu.

Razpis natačaja. Za šolsko leto 1918/19 ima se podeliti jedan stipendij v letnom znesku 155 K 20 vin. iz rodbinske ustanove Gattel. Na uživanje tega stipendija imaju pravico dijaki iz sorodstva ustanovitelja Gregorja Gattel do dokončanih studij. Med već prositelji ima prednost stariji. Stipendij podeljuje c. kr. namestništvo. Prositelji naj vložijo svoje prosnje potom predstojećega šolskega vodstva c. kr. namestništva najkasneje do 15. oktobra 1918. ter naj priklapijo istim, rojstni in ubožni list, spričevalo o cepljenju koz, šolski spričevali zadnjih dveh semestrov ter rodovnik.

Prosveta.

„Hrvatska Njiva“. Primili smo 35. broj revljalnoga tednika „Hrvatska Njiva“ s ovim sadržajem: J. D.: O krizi. — Historicus: Juraj Križanić. — Juraj Demetrović: Agrarna reforma u Hrvatskoj (7. Tendence socijalizacije). — Katarina Bogdanović: Djačke ocene u srednjoj školi. — Stjepan Vrdoljak: Još o racionalnoj tjelovježbi. — Smotra: Borba protiv spolnih bolesti (dr. Laza Popović); Problemi odljevanja (J.-J.); Osiguranje stoke u Hrvatskoj (Nikias); Komunalna vijećanja; O seksualnoj odgoji (dr. Stjepan Bosanac); Osnivanje uzgojnog zavoda (dr. Dane Trbojević); Početak pozorišne sezone (V. Čorović); Nova muzička izdanja (P. K.). — Listak: — ar: Cilindar. — Godišnja pretplata „Hrv. Njive“ iznosi K 36, pojedini broj K 1. — Naručbe prima uprava lista u Zagrebu, Nikolčeva ul. 8.

Dnevne vesti.

Stavka kranjskog učiteljstva. Kranjsko je učiteljstvo proglasilo stavku. Dne 5. o. m. sakupilo se u Ljubljani oko 800 učitelja i učiteljica, da prsveduju protiv skrajno slabog plaći. Vlada je skupštinu zabranila. No usprkos tomu, nisu se hteli posetioci razići sa sastanka. Govorio je zast. Goslinčar i zem. zast. Triller. Odlučilo se, da će učitelji započeti dne 15. o. m. stavkati, ne udovolji li se odmah njihovim opravdanim zahtevima.

Vojničke i mornaričke vesti.

U službu dolazi: Garnizonsko nadzorstvo: ritmajstor Chylinski; lučko lečničko nadzorstvo na brodu Njeg. Veličanstva „Adria“; lečničko nadzorstvo u vojarni ratne mornarice: stožerni mornarički lečnik dr. Vejvoda.

Setite se naše požrtvovne „Družbe sv. Cirila i Metoda“.

Konsumni magazin ratne mornarice

prodavaće od danas 12. travnja unapred 1 kg nadomestka za kavu i četvrti kg frakove kave za K 9. — Na kupnju imaju pravo članovi, koji poseduju iskaznicu od broja 1—3000. Ostali članovi dobiće istu količinu kad stigne sledeća pošiljka.

Knjige.

Berta pl. Suttner: „Dolje s oružjem“. — „Pjesme Mihovila Danka“. — Krilež Pan: „Pjesme“. — „Prvi Maj“, drama. — M. Vukojević: „Sabrane pripovijesti“. — Upton Sinclair: „Industrijski Velikan“. — L. Tolstoj: „Hadži Murat“. — Krpotkin: „Omladini“. — „Močvara“, roman iz čikaških klona. — Otto Braner: „Skupoća“, mogu se dobiti u Podružnici Jos. Krmpotić, Pula, ulica Fran Ferdinanda br. 3. — Naručbe se opremaju brzo točno uz pouzecu.

Veliki izbor umjetničkih razglednica

glasovitih naših umjetnika

dobiva se u papirnici

Jos. Krmpotić -- Pula

trg Custoza i u podružnici Fran Ferdinanda ul. 3.

Setite se Crvenog križa!

ZIVNOSTENSKA BANKA

PODRUZNICA U TRSTU, Via Ponte Rosso 7. Vlastita palača.

Dionička glavica: K 120,000.000.—

Pričuve: K 41,500.000.—

Obavlja sve bankovne, burzovne i mjenjačne poslove najkulantnije.

Brzoplati: Živnostenska - Trst. — CENTRALA U PRAGU UTEMELJENA 1868. — Telefoni br.: 2157, 1078, 1089.

PODRUZNICE: Beč, Brno, Budjovica, Friedek-Mistek, Karlebad, Král, Hradeo, Iglava, Klatovy, Kolín, Krakow, Lwów, Melnik, Mor.-Ostrava, Olomuo, Pardubice, Plsek, Pizenj, Prostějov, Reichenberg i Tábor.

Nešto o jezičnom pitanju.

Mnogo se govorilo i psalo o prihvaćenju ekavštine kao zajedničkog narečje, kako vele nekoi, ili kao zajednički pravopis, kako vele drugi. Potpunim je pravom istaknula „Hrvatska Država“, da se tu ne radi o kakvom političkom pitanju, budući je ijekavsko narečje možda više srpsko nego li hrvatsko te je poznato, da se, kako nam piše jedan naš ugledni književnik, baš Srbin Vuk Karadžić, otac našeg književnog narečja, odlučio za ijekavsko-štokavsko hercegovačko narečje. Ludo je prema tome smatrati ijekavsk: dijalekat nekom posebnom svojnom Hrvata, koji su većim delom ekavci ili ikavci, kao što bi bilo ludo smatrati ekavštinu nekom svetinjom istočnog dela našeg naroda. Jezik je prometno sretstvo a kao takvom vladaju njim glavno zakoni praktičnosti. A praktičnost jest, kako je danas u umetnosti svuda priznato, preduvet svakoj umetnosti. Ovaj se aksiom uvrčio u arhitekturi a zavredit će takodjer u književnosti, u jezikovnim pitanjima.

Razlozi, koji govore za ekavštinu, su u glavnom sledeći: Ekavštinom i glasovno srodnom ikavštinom govore dve trećine našega naroda. Ekavština je jednostavniji pravopis (ne narečje) za školu. Nema smisla, da bi se gubilo energije time, da se našoj deci u školi nameće jedan kompliciraniji način pisanja, kad se može postići bolje rezultate jednostavnijom ortografijom. To su razlozi, koji su nas ponukali, da prihvatimo kao zajednički pravopis, a ne narečje, ekavštinu. To nas ipak ne preči, da poštuemo mišljenje sviju drugih, koji su drukčijih nazora

u tom pitanju a pošto nije ovo pitanje političko već praktično, mogli bismo ih jedino smatrati nepraktičnim, ali nipošto nerodoljubivim.

Nema sumnje, da je i politički bila za nas sreća, da su se Vuk Karadžić i naši Ilirci sreli u pitanju narečja, koje su izabrali književnim jezikom. Time bi stvorena osnovka za naše buduće narodno jedinstvo i to je neprolazna zasluga naših starih Iliraca. Posledicama te odluke podlegoše i oni ljudi u našem narodu, što su zasledovali separatističke tendencije a nekoje današnje novine, koje se grčevito bore protiv fantazmu srpstva, prilagodio se tečajem desetgodišta sve više zajedničkom načinu pisanja. Ni one ne pišu više u gradovima i u zemljah, već u gradovima i u zemljama. Dok su na jednoj strani idejno potkopavala narodno jedinstvo, na drugoj su strani radile nesvesno za nj, i u tom slučaju vidimo da je život jači od naručenih ideologija.

Ali ne sme se kod prosudjivanja našega jezika polaziti sa stanovišta prilika u tuđih naroda, a pogotovo primer Italije nipošto ne vredi za nas. Historija je doterala florentinskim purizmom modernu Italiju dotle, da zapravo nema književnog jezika u modernom smislu reči, a da ogromna većina Talijana ne razumeva svojih vlastitih modernih pesnika. Carducci i D'Annunzio, savremeni talijanski pisci, postaju pristupačni širim slojevima naroda samo pomoću rečnika. Ovo nije prednost već manjak talijanskog jezika. Florentinski je purizam onemogućio većini talijanskog naroda svako literarno suradivanje, budući nije bilo dozvoljeno kriomčarenje svežih narodnih izraza i slika iz drugih živućih idijoma, ma da je bilo dopušteno, da se vadi iz starih, zaboravljenih leksika već odavna mrtve reči.

Uspoređivati naš jezik s talijanskim je nešto posve krijvoga i preživeloga. Svaki je jezik zatvoren umotvor za sebe. Što je u jednom jeziku lepo u drugom je ružno i obratno. Zakoni jednog jezika ne trebaju da budu jednaki zakonima drugoga jezika, kao što imade svaki jezik svoju historiju i svoj razvoj. A baš u tom pogledu se kod nas najviše greši.

Ljudi u nas polaze s nekog krivog estetičnog stanovišta jezikovne blagozvučnosti: kao glavnom merilu za lepotu jezika. Ali lepota se jezika ne sastoji jedino u blagozvučnosti već u izražajnoj snazi. A u tom su pogledu svi jezici lepi. U svakom se jeziku izrazuje istom reči druga nišana predmeta. Svaki predmet, koji je simboliziran jednom reči, sadržaje bezbroj značajka, koje je narod odabrao i stvorio im glasovni izražaj, kao što dva kipara mogu klepati po istom modelu kamen a stvoriti dva posve različita umotvora. U jednom i drugom upoznaćeš portret toga ili onoga gospodina, jedan i drugi simbolizira njegovu ličnost ali svaki od njih primetio je druge crte i drugčije ih označio.

Nije dakle ispravno tvrditi, da je češki jezik ružniji od talijanskoga. To, što se u češkom jeziku može izraziti, nije moguće izraziti talijanskim jezikom i obratno. Blagozvučnosti talijanskoga stoji nasupro jedrina i jakost češkoga jezika. I jedno i drugo je lepo. Ne stoji ni tvrdnja, da je kajkavsko narečje manje estetičko od štokavskoga. Baš Domjanić — da se ne osvrnemo na srodni slovenski jezik — dokazuje svojom nedavnom knjigom, da kajkavsko narečje imade osobina, što imadu za umetnost jednako vrednost, kao naša slavljena štokavština.

(Nastavit će se.)

na 1911
 napred
 kg fra
 adu prav
 od bro
 u kolčić
 oružjem
 Danka
 drama
 vijesti
 Velikan
 Krapotki
 kaških kl
 se se dob
 ulica Fran
 maju brzo

Ispostava: GRADEŽ.
 Plzenj.

nešto posve
 zatvoren umop
 po u drugom
 ka ne trebaju
 zika, kao što
 svoj razvoj
 više greši.
 og estetičnog
 glavnom me
 tika ne sastoj
 koj snazi. A u
 kom se jeziku
 edmeta. Svaki
 reči, sadržaje
 prao i stvorio
 ara mogu kle
 riti dva posve
 om upoznačeš
 jedan i drugi
 od njih pri
 inačio.
 je češki jezik
 češkom jeziku
 anskim jezikom
 i stoji nasupro
 jedno i drugo
 kajkavsko na
 Baš Domjanić
 venski jezik —
 a, da kajkavsko
 a umetnost jed
 štočavština.

od 16.140 na 17.453 ili za 8%
 Stanovništvo je u ovoj općini naraslo u 10 godištu 1900.—1910.
 brojno 1417, a 10 godina kasnije 1378 ili za 39 manje ili 2% manje.
 Stanovnika talijanskog općevnog jezika bilo je godine 1900. na
 ili 205 više ili 10% više.
 Stanojnika hrvatskog i slovenskog općevnog jezika bilo je go
 dine 1900. nabrojeno u ovoj općini 15.819, a 10 godina kasnije 16.024.
 Stanovnika hrvatskog i slovenskog općevnog jezika bilo je go
 1193, Novacima 7, Pčinu 178, Starom Pazinu 6.
 općevnog jezika su u: Gračišću 36, Gologorici 8, Lindaru 10, Pazinu
 a u Pazinu 30 (od kojih 2 vojnika). Ono 1378 stanovnika talijanskog
 Ono 44 stanovnika njemačkog općevnog jezika su u: Cerovju 14
 drugi 7
 njemački 44
 talijanski 1378 ili 7%
 hrvatski 15966
 slovenski 58 ili 92%
 kojima je općevni jezik:

1. Popis pučanstva. Prema popisu pučanstva od dne 31.-12.
 1910. imala je općina Pazin — osim 174 inostranaca — 17.453 stanovnika,
 I. Činjenice:
 3. Općina Pazin.
 Općina bi općina morala imati — ako uzmemo u račun i ino-
 strane 1.924 djece za školu. Vidjeli smo, da polazi talijanske škole
 529 djece, hrvatske 708, a njemačke 52 (ukupno 1289), onda ima u ovoj
 općini još uvijek 635 djece, koja ne polaze nikakovu školu, jer ju ne-
 imaju, a jamao jest, da su ovo sve djece hrvatskog općevnog jezika.
 Iataknuti se mora ovo: u Sv. Nedjelji ima 180 stanovnika tali-
 janskog općevnog jezika. Ovi bi morali imati 29 djece za školu. Vidimo,
 da onu talijansku školu polazi 106 djece, dakle ima u ovoj školi 77
 djece hrvatskog općevnog jezika. Isto vrijedi za škole u Rapcu, Vinsau
 i Krpanu, t. j. djece, što polaze one talijanske, dobitno njemačku školu,
 ta su djece hrvatska, jer tamo nema stanovnika ni talijanskog ni nje-
 mačkog općevnog jezika.
 U zadnje vrijeme morala bi biti utemeljena redovita pokrajinska
 škola u Kipendi.
 Opaziti se mora, da bi hrvatske škole u Sv. Nedjelji, Sv. Lovreću
 i Šumbrgu prema broju školu polazeće djece morale biti dvoraz-
 rednice (Sv. Nedjelja), dobitno trovrednice (Šumbrg i Sv. Lovreć).

69

djece, dakle je u ovoj školi 14 djece hrvatskog općevnog jezika. U
 Pčinu dakle niti nema dostatni broj djece talijanskog općevnog jezika
 za talijansku školu.
 U Pazinu i Starom Pazinu ima 1139 stanovnika talijanskog
 općevnog jezika. Ovi bi morali imati 182 djece za školu. Vidjeli smo,
 da ima u talijanskim školama u Pazinu 214 djece, dakle je u ovim
 školama 32 netalijanske djece. Recimo, da ove škole polaze djeca
 inostranaca i Nijemaca, tako da u talijanskim školama u Pazinu nema
 hrvatske djece.
 Talijanska muška pučka škola u Pazinu je 4-razrednica sa 3 uči-
 teljske sile i 100 djece, dakle dolazi na svakog učitelja 33 djece, a
 ženska je 3-razredna, te ima 114 djece, a dolazi na svaku učiteljicu
 38 djece.
 Pazinska hrvatska škola bila je 5-razrednica sa 7 učitelja i 336
 djece, dakle je dolazilo na svakog učitelja 48 djece.
 Škola u Gračišću jest utrakvistična. Ubrojio sam ju medju
 hrvatske škole.
 Prema broju školu polazeće djece morale bi biti jednorazredne
 hrvatske škole u Gračišću, Gologorici, Kašćergi, Krpunama, Lindaru,
 Milotičbregu, Novacima, Tupljaku, Zabrežanima proširene u dvorazred-
 nice, a 2-razrednica u Sv. Katarini morala bi biti trovrednica.
 U zadnje vrijeme je hrvatska škola u Pazinu razdijeljena u dvije
 samostalne trovredne škole, što bi po mojem sudu bolje bilo, da bi
 bila šestorazredna mješovita škola. Nu zakon propisuje razdijeljenje
 škole u mušku i žensku, čim škola postane četvororazrednicom, tako
 se razdijelilo i ovu školu u dvije samostalne.
 U zadnje vrijeme morale bi biti utemeljene "pokrajinske škole u
 Hekima, Kršikli i Sv. Mariji Mandaljeni.

4. Općina Plomin.
 I. Činjenice:
 1. Popis pučanstva. Prema popisu pučanstva od dne
 31.-12. 1910. imala je općina Plomin — osim 15 inostranaca — 5668
 stanovnika, kojima je općevni jezik:
 njemački 1 slovenski 15 } ili 73%
 talijanski 629 ili 11% hrvatski 4141 }
 rumunjski 882 ili 15%.

općevnog jezika ove općine, koja ne polazi nikakove škole, jer ju nemaju.
 u Krpanu) polazi njemačku školu, ostane dakle 608 djece hrvatskog
 247 djece hrvatskog općevnog jezika polazi u talijanske škole, 52 (ono
 hrvatskog općevnog jezika ove općine ne polazi hrvatske škole, dobitno
 bi djece hrvatskog općevnog jezika moralo biti 1615, dakle 907 djece
 Hrvatske škole polazi (ubrojivši i Družbine) 708 djece, a sve
 hrvatskog općevnog jezika moralo bi biti u talijanskim školama.
 talijanskog općevnog jezika polaze svoje škole, dakle, 247 djece
 djece talijanskog općevnog jezika moralo biti 282, dakle sva djeca
 Talijanske škole polazi (ubrojivši i 2 zasebne) 529 djece, a sve bi
 hrvatskim pokrajinskim školama 9 pokrajinskih učitelja, a bilo ih je 4.
 nika, kako je to kod talijanskih škola, moralo bi biti na opstojnim
 Kada bi i na I hrvatskog pokrajinskog učitelja dolazilo 64 uče-
 " I hrvatskog
 " 133
 Na I talijanskog pokrajinskog učitelja dolazi 64 učenika;
 vidimo, da u općini Labin:
 Uzevši u obzir samo onu djecu, koja polaze pokrajinske škole,
 učitelja, a bila su samo 4.
 općevnog jezika, moralo bi biti u ovoj općini 35 hrvatskih pokrajinskih
 jezika došlo I pokrajinski učitelj, kako je to kod stanovnika talijanskog
 Kada bi i na svako 295 stanovnika hrvatskog-slovenskog općevnog
 dolazi I pokrajinski učitelj.
 Na svako 2.538 stanovnika hrvatsko-slovenskog općevnog jezika
 pokrajinski učitelj.
 Na svako 295 stanovnika talijanskog općevnog jezika dolazi I
 jezika imalo je 4 pokrajinska učitelja.
 jinskih učitelja, a 10.149 stanovnika hrvatskog i slovenskog općevnog
 1.767 stanovnika talijanskog općevnog jezika imalo je 6 pokr-
 pokrajinskih učitelja, a bilo ih je 4.
 svakog učitelja 80 djece, to bi moralo biti u ovoj općini 21 hrvatskih
 10.149. Ovi bi morali imati 1.615 djece za školu. Računamo li na
 Broj stanovništva hrvatskog i slovenskog općevnog jezika jest
 telja, a bilo ih je 6.
 djece, to bi morala biti u ovoj općini 4 talijanska pokrajinska uči-
 morali imati 282 djece za školu. Računamo li na svakog učitelja 80
 Broj stanovništva talijanskog općevnog jezika jest 1767. Ovi bi
 školu.
 Od 11.970 stanovnika moralo bi biti 1915 djece dužne polaziti
 II. Zaključci:

69

IV. Kotar Pazin.
 1. Općina Boljun.
 I. Činjenice:
 1. Popis pučanstva. Prema popisu pučanstva od dne 31.-12.
 1910. imala je općina Boljun — osim 4 inostranaca — 3.257 stanovnika,
 kojima je općevni jezik:
 njemački 4 slovenski 14
 talijanski 18 hrvatski 3221
 Prema ovim brojkama može se reći, da je ovo čisto hrvatska
 općina.
 Ono 4 stanovnika njemačkog općevnog jezika su: 2 u Borutu i
 2 u Posertu. Ono 18 stanovnika talijanskog općevnog jezika su: 12 u
 Boljunu, 3 u Pazu i 3 u Šušnjevici.
 Broj je stanovnika hrvatsko-slovenskog općevnog jezika u ovoj
 općini porastao u 10 godištu 1900.—1910. od 3152 na 3235 ili za 83.
 Broj stanovnika talijanskog općevnog jezika pao je od 43 na 18.
 Pučanstvo je uopće naraslo od 3.214 na 3.257.
 2. Stanje škola: U ovoj su općini bile 31.-12. 1913. ove
 škole:
 pokrajinske
 hrvatske:
 u Boljunu: 1-razredna sa 1 učiteljskom silom i 103 djece;
 " Borutu: 1- " " " " " 69 " "
 " Pazu: 1- " " " " " 78 " "
 " Šušnjevici: 1- " " " " " 162 " "
 " Vranji: 1- " " " " " 58 " "

II. Zaključci:
 Od 3.257 stanovnika moralo bi biti 521 dijete za školu. Pošto je
 u ovoj općini isključivo hrvatski općevni jezik te se mora računati, da
 su ovo sve hrvatska djeca. Računamo li na svakog učitelja 80 učenika,
 to bi moralo biti u ovoj općini 7 pokrajinskih hrvatskih učitelja, a
 bilo ih je 5.

Na svako 647 stanovnika hrvatskog općevnog jezika dolazi 1 pokrajinski učitelj. Na 1 hrvatskog pokrajinskog učitelja dolazi 94 djece. Sve škole polazi 470 djece, a sve bi djece moralo biti 521, dakle ima u ovoj općini još 51 dijete bez škole, što su svakako djeca hrvatskog općevnog jezika.

U zadnje godine otvorena je i hrvatska škola na Učki. Prama tome bi danas sva djeca ove općine imala prigode polaziti škole.

Jednorazredne škole u Boljuni i Sušnjevici morale bi biti prama broju školu polazeće djece dvorazrednice.

2. Općina Labin.

I. Činjenice:

1. Popis pučanstva, Prama popisu pučanstva od dne 31.-12. 1910. imala je općina Labin — osim 58 inostranaca — 11.970 stanovnika, kojima je općevni jezik:

njemački	39	slovenski	151	} ili 85%
talijanski	1767 ili 15%	hrvatski	9998	
		ostali	15	

Popis pučanstva navadja općevni jezik po poreznim općinama ovako:

talijanski		hrvatski	
1900.	1910.	1900.	1910.
1224	1057	2	23
876	238	72	809
242	23	429	765
12	—	799	893
68	61	931	1113
16	9	615	585
40	1	711	858
148	42	490	616
214	99	680	969
340	180	519	828
6	1	793	869
50	51	961	997
18	5	640	761

Stanovništvo hrvatskog i slovenskog općevnog jezika bilo je godine 1900. nabrojeno u ovoj općini 7642, a deset godina kasnije 10149 ili za 2507 više ili 32%.

Stanovništvo talijanskog općevnog jezika bilo je godine 1900. nabrojeno 3254, a 10 godina kasnije 1767 ili za 1487 manje ili 45% manje.

Stanovništvo je u ovoj općini naraslo u 10 godištu 1900.—1910. od 11023 na 11970 ili za 947 ili za 8%.

2. Stanje škole: U ovoj općini bile su dne 31.-12. 1913. ove škole:

1. pokrajinske

a) talijanske:

u Labinu: 3-razredna sa 3 učiteljske sile i 161 dijete;

muške:

u Labinu: 2-razredna sa 2 učiteljske sile i 113 djece;

mješovite:

u Sv. Nedjelji: 1-razredna sa 1 učiteljskom silom i 106 djece.

b) hrvatske:

u Drenju: 1-razredna sa 1 učiteljskom silom i 66 djece;

u Sv. Nedjelji: 1-razredna sa 1 učiteljskom silom i 138 djece;

u Sv. Lovreću: 1-razredna sa 1 učiteljskom silom i 163 djece;

u Šumbregu: 1-razredna sa 1 učiteljskom silom i 164 djece;

2. zasebne škole

a) talijanske:

u Rapcu: 1-razredna sa 1 učiteljskom silom i 20 djece;

u Vinesu: 1-razredna sa 1 učiteljskom silom i 129 djece;

b) hrvatske Društvene škole:

u Rapcu: 1-razredna sa 1 učiteljskom silom i 41 dijete;

u Ripendi: 1-razredna sa 1 učiteljskom silom i 98 djece;

u Sv. Marini: 1-razredna sa 1 učiteljskom silom i 38 djece;

c) njemačke:

u Krapanu: 1-razredna sa 1 učiteljskom silom i 52 djece.

2. Stanje škole: U ovoj općini bile su 31.-12. 1913. ove škole:

1. pokrajinske

a) talijanske:

u Pazinu: 4-razredna sa 3 učiteljske sile i 100 djece;

muške:

u Pazinu: 3-razredna sa 3 učiteljske sile i 114 djece;

mješovite:

u Pićnu: 1-razredna sa 1 učiteljskom silom i 42 djece.

b) hrvatske:

u Cerovlju: 1-razredna sa 1 učiteljskom silom i 80 djece.

u Golgorici: 1-razredna sa 1 učiteljskom silom i 84 djece;

u Grdoselu: 1-razredna sa 1 učiteljskom silom i 71 djece;

u Kascercu: 1-razredna sa 1 učiteljskom silom i 105 djece;

u Krbunama: 1-razredna sa 1 učiteljskom silom i 104 djece;

u Lindaru: 1-razredna sa 1 učiteljskom silom i 126 djece;

u Milotčbregu: 1-razredna sa 1 učiteljskom silom i 90 djece;

u Novacima: 1-razredna sa 1 učiteljskom silom i 116 djece;

u Pićnu: 2-razredna sa 2 učiteljske sile i 152 djece;

u Pazinu: 5-razredna sa 7 učiteljskih sile i 336 djece;

u Sv. Katarini: 2-razredna sa 2 učiteljske sile i 188 djece;

u Trivzu: 2-razredna sa 2 učiteljske sile i 153 djece;

u Tupljaku: 1-razredna sa 1 učiteljskom silom i 89 djece;

u Bemu: 2-razredna sa 2 učiteljske sile i 124 djece;

u Zabrezanima: 1-razredna sa 1 učiteljskom silom i 148 djece;

u Zarecu: 1-razredna sa 1 učiteljskom silom i 59 djece.

Osim navedenih učitelja bio je u Pazinu vjeroučitelj uz nagradu za sve škole.

II. Zaključci:

Od 17.453 stanovnika moralo bi biti 2.793 djeteta dužno polaziti školu, a ako uzmemo u račun i ono 174 inostranaca, onda bi moralo biti 2820 djece za školu.

Broj stanovništva talijanskog općevnog jezika jest 1378; ovi bi morali imati 220 djece za školu. Računamo li na svakog učitelja 80 djece, to bi morala biti u ovoj općini 3 pokrajinska talijanska učitelja;

a bilo ih je 7.

Broj stanovništva hrvatskog i slovenskog općevnog jezika jest 16.024; ovi bi morali imati 2564 djece za školu. Računamo li na svakog učitelja 80 djece, to bi morala biti u ovoj općini 33 pokrajinska hrvatska učitelja, a bilo ih je samo 27.

Na svako 195 stanovnika talijanskog općevnog jezika dolazi 1 pokrajinski učitelj.

Na svako 594 stanovnika hrvatskog općevnog jezika dolazi 1 pokrajinski učitelj.

Kada bi i na svako 195 stanovnika hrvatskog općevnog jezika došao 1 pokrajinski učitelj, kako je to kod stanovnika talijanskog općevnog jezika, morala bi biti u ovoj općini 83 hrvatska pokrajinska učitelja, a bilo ih je 27.

Uzevši u obzir samo onu djecu, koja polaze pokrajinske škole, vidimo, da u općini Pazin:

Na 1 talijanskog pokrajinskog učitelja dolazi 36 učenika;
 " 1 hrvatskog " " " " 80 "

Kada bi i na 1 hrvatskog pokrajinskog učitelja dolazilo 36 učenika, kako je to kod talijanskih škola, moralo bi biti na postojećim hrvatskim pokrajinskim školama 60 hrvatskih pokrajinskih učitelja, a bilo ih je 27.

Talijanske škole polazi 256 djece, a sve bi djece talijanskog općevnog jezika moralo biti 220, dakle 36 netalijanske djece polazi talijanske škole. Uzmimo, da su ono 174 inostranaca sve Talijani, pa uzmimo i ono 44 Nijemaca među Talijane. Ovo 218 stanovnika baš bi imalo 35 djece za školu, tako, da možemo reći, da sva talijanska djeca polaze školu, a reći ćemo, da u talijanskim školama nema hrvatske djece. Ja možda ne bih smio ubrojiti sve ono 174 inostranaca među Talijane, nu neka bude tako.

Hrvatske škole polazi 2150 djece, a sve bi djece hrvatskog općevnog jezika moralo biti 2564, dakle 414 djece hrvatskog općevnog jezika ne polazi školu, jer ju nemaju.

Cijela bi općina morala imati 2820 djece za školu, a vidjeli smo, da polazi talijanske škole 256 djece, a hrvatske 2150 (ukupno 2406), dakle ima u ovoj općini još uvijek 414 djece hrvatskog općevnog jezika bez škole.

Istaknuti treba ovo:

U Pićnu ima 178 stanovnika talijanskog općevnog jezika. Ovi bi morali imati 28 djece za školu, a vidjeli smo, da onu školu polazi 42